

**ФОРСАЙТ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ
МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ
НА ЗАСАДАХ ІНКЛЮЗИВНОСТІ ЕКОНОМІКИ**

Ольшанська О. С.

*здобувач 3 рівня вищої освіти кафедри публічного управління та права
КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти»*

Дніпропетровської обласної ради»

м. Дніпро, Україна

ORCID: 0009-0002-8832-8192

Незважаючи на широкий спектр теоретичних і практичних розробок у сфері стратегічного управління, деякі аспекти формування стратегії розвитку підприємства залишаються предметом дискусій. Для ефективного функціонування підприємства необхідна здатність оперативно реагувати на зміни як зовнішніх, так і внутрішніх факторів середовища.

З огляду на багатогранність поняття стратегічного планування, пріоритети та напрямки політики, спрямованої на забезпечення резильєнтності підприємницького сектора, мають враховувати та збалансовувати всі ключові складові системного розвитку. Це включає фінансово-економічний, інтелектуально-кадровий, виробничо-господарський, матеріально-технічний, інноваційно-технологічний, маркетингово-інформаційний та організаційно-управлінський аспекти [1].

Форсайт є стратегічним інструментом, який дозволяє прогнозувати можливі сценарії розвитку, оцінювати ризики та можливості, що можуть вплинути на майбутнє країни чи окремих секторів економіки. Форсайт особливо важливий для відбудови України після війни, оскільки дозволяє розробляти стратегії на основі довгострокового бачення і дає змогу адаптуватися до нових реалій.

З позиції форсайту публічного управління розвитком малого та середнього підприємництва в Україні важливо акцентувати увагу на необхідності формування інклюзивної економіки, що передбачає рівний доступ до ресурсів і можливостей для всіх учасників економічного процесу. Стратегії розвитку підприємництва повинні бути спрямовані на забезпечення рівних умов для підприємців незалежно від їхнього розміру, географічного розташування чи соціальних характеристик.

Інклюзивний підхід в управлінні розвитком малого та середнього бізнесу передбачає не лише створення сприятливого регуляторного

середовища, але й активне залучення широких верств населення до підприємницької діяльності. Це включає підтримку підприємців з уразливих соціальних груп, забезпечення доступу до освіти та професійних навичок, підтримку інновацій та створення механізмів фінансової підтримки, які б сприяли зростанню бізнесу в усіх регіонах країни, зокрема, в віддалених або слаборозвинених територіях.

Форсайт дозволяє здійснити комплексний аналіз поточних трендів та прогнозів щодо економічних, технологічних і соціальних змін. У контексті відбудови України після війни це може бути важливим для того, щоб визначити, які галузі та підприємницькі моделі будуть найбільш перспективними в умовах відновлення економіки. Наприклад, спрогнозувати розвиток зеленої економіки, цифрових технологій, а також нових видів бізнесу, що з'являються внаслідок зміни суспільних потреб та соціальних орієнтирів.

Враховуючи поточні економічні та політичні виклики, форсайт допомагає створити адаптовану стратегію для розвитку малого та середнього бізнесу, орієнтуючи його на інклюзивність. Це означає створення умов для розвитку підприємництва в різних регіонах, зокрема в деокупованих або постраждалих від війни територіях, де є потреба в швидкому відновленні економічної активності. Цей інструмент дозволяє прогнозувати необхідність залучення в бізнес нових груп населення, які можуть бути менш залученими до підприємницької діяльності. Це може включати ветеранів, людей з інвалідністю, а також внутрішньо переміщених осіб. В умовах відновлення після війни, створення бізнес-можливостей для цих категорій може стати ключовим елементом інклюзивного розвитку.

Інклюзивність економіки є одним із ключових аспектів післявоєнної відбудови. Форсайт дозволяє визначити, як інклюзивні ініціативи можуть бути інтегровані у підприємницьке середовище, сприяючи розвитку підприємств, які обслуговують різні соціальні групи. Це може включати підтримку стартапів, які орієнтовані на соціальне підприємство, створення умов для залучення представників уразливих груп до бізнесу через спеціальні програми навчання, менторства та фінансової підтримки.

В ракурсі відбудови України після війни особливо актуальним стає розвиток імпакт-підприємництва – типу бізнесу, який спрямований не лише на отримання прибутку, але й на створення позитивного соціального чи екологічного впливу. Імпакт-підприємство може стати важливим інструментом для розвитку малого та середнього бізнесу, оскільки воно активно підтримує інклюзивність, сприяє відновленню соціальної стабільності та екологічної стійкості.

Перспективними напрямками розвитку імпакт-підприємництва в Україні після війни можуть бути відновлення та розвиток

інфраструктури, де імпакт-підприємства можуть застосувати інноваційні технології для модернізації доріг, мостів, аеропортів і житлових об'єктів, забезпечуючи стійкість і енергоефективність. Крім цього, важливим напрямом є розвиток аграрного сектору, де підприємства можуть застосовувати сталий підхід до землеробства, підвищуючи врожайність і зменшуючи екологічний вплив, а також розширюючи переробку продукції для зниження залежності від імпорту. Застосування відновлюваних джерел енергії також є перспективним напрямом, оскільки Україна має значний потенціал для розвитку сонячної та вітрової енергетики, що сприятиме енергетичній незалежності та зменшенню екологічного впливу. Додатково, імпакт-підприємства можуть активно сприяти цифровізації бізнесу і розвитку нових технологій, таких як автоматизація та штучний інтелект, що допоможуть підвищити ефективність і конкурентоспроможність підприємств. Важливим є також розвиток соціальних підприємств, які можуть забезпечити інтеграцію вразливих верств населення та сприяти розвитку соціальних послуг і медичної підтримки. Крім цього, екологічно стійкі технології, спрямовані на очищення водних ресурсів, переробку відходів і відновлення природних екосистем, відіграватимуть важливу роль у забезпеченні сталого розвитку та екологічної безпеки України в майбутньому [2].

Завдяки таким стратегічним підходам публічне управління здатне створити сприятливі умови для процвітання малого та середнього бізнесу, що в свою чергу сприятиме сталому економічному зростанню, підвищенню конкурентоспроможності країни та покращенню якості життя громадян України.

Література:

1. Васильців Т. Г., Міценко Н. Г., Мульська О. П., Зайченко В. В. Економічний потенціал vs економічна безпека підприємства: точки конвергенції та дивергенції. *Наукові записки університету бізнесу та права*. 2023. Вип. 36. С. 23–29.
2. Markman G. D., Waldron T. L., Gianiodis P. T., Espina M. I. E Pluribus Unum: impact entrepreneurship as a solution to grand challenges. *Academy of Management Perspectives*. 2019. Vol. 33. № 4. P. 371–382.